

‘Blaf wanneer het nodig is, en kwispel wanneer je kan!’

Een gesprek met Nivard, de trouwe waakhond van een kluizenaar

Tamar Vertommen ocsó

Nabij het dorpje Bétête in het departement Creuse, hartje Frankrijk, bevindt zich de abdij van Prébenoît, althans wat er nog van overblijft. De middeleeuwse abdijsite stond ettelijke decennia leeg, maar sinds enkele jaren heeft de Vlaamse trappist Guerric Aerden, tevens kernredactielid van *De Kovel*, er zijn kluis.¹ Maar behalve broeder Guerric woont er nog iemand in het oude abdijsgebouw: Nivard, een Drentse Patrijshond, is vanaf het begin de trouwe metgezel van de kluizenaar. Van hem wou zuster Tamar Vertommen ocsó graag horen hoe het is om als jachthond samen te leven met een eremiet. Ze reisde naar de Creuse en bracht er een bezoek aan de abdij. Nivard bleek tot haar verbazing de meest spraakzame bewoner te zijn.

Na een autorit van een achttal uur komt Prébenoît in zicht. Nivard is de eerste die de auto opmerkt, en met kwispelende staart en geestdriftig geblaf komt hij aangerend. Alsof hij urenlang heeft zitten wachten op dit moment! Rustig uit de auto stappen is geen optie meer. Nivard is duidelijk klaar voor een interview (en voor de hondensnoepjes die ik voor de gelegenheid heb meegebracht)!

Bij wijze van kennismaking beginnen we met een paar apporbeer- en trekspelletjes. Daar is Nivard wel voor te vinden, en het doet mijn spieren deugd na de lange autorit. Zo is meteen het ijs gebroken. We zijn klaar om over te gaan tot het meer serieuze werk.

Wat leuk dat je even tijd wil vrijmaken voor *De Kovel*, Nivard!

Hèhèhè...!

Nivard is nog enigszins buiten adem van het heen en weer rennen, maar steekt toch meteen van wal:

Wafwaf! En ik vind het helemaal geweldig dat er eens iemand aandacht wil besteden aan mij! Iedereen weet inmiddels wel dat er hier een kluizenaar

Nivard, de Drentse Patrijshond
van de kluis van Prébenoit.
© foto: Guerric Aerden ocso.

woont, en mensen van ver en dichtbij komen hem bezoeken, hetzij uit nieuwsgierigheid, hetzij om een gebed bij te wonen in zijn kapel, of voor een goed gesprek... Ja, over hem wil de een of andere krant of tijdschrift wel eens een artikel schrijven – je hoort mij overigens niet zeggen dat dat niet interessant zou zijn, hoor – maar hij is toch niet de enige hier?

Zeg nu zelf, wie stond er meteen klaar om jou te verwelkomen toen je hier dit groene paradijsje kwam binnenrijden? Ik zou denken dat het dan toch wel terecht is als ik ook een beetje aandacht krijg! En ik moet zeggen, toen ik hoorde dat het voor *De Kovel* was, ging mijn staart meteen aan het wapperen! Ik hoor mijn baasje er veel over bezig, dat moet echt een beestig goed tijdschrift zijn!

Om zijn woorden nog wat kracht bij te zetten, kwispelt Nivard er duchtig op los.

🐾 Zullen we er dan maar meteen aan beginnen? Het verwondert me enigszins hier in hartje Frankrijk een Nederlands hondenras aan te treffen. Ik vergis me toch niet als ik meen dat jij een Drentse Patrijshond bent? Hoe ben je hier terechtgekomen?

Wafwaf! Het klopt helemaal dat de Drentse Patrijs een Nederlands hondenras is. Ik ben dan ook in Nederland geboren! Hoe ik dan hier ben gekomen? Tja, ik zeg altijd: “Voor ik gevormd werd in de moederschoot, koos mijn baasje mij uit.”² Uitstekende keuze, nietwaar? (*kwispelt*) Wafwaf! Maar je wil natuurlijk het hele verhaal horen, hé?

Toen broeder Guerric in 2022 besloot zijn intrek te nemen in deze abdij, kreeg hij links en rechts de goede raad een hond te nemen om ongewenste bezoekers op afstand te houden. Vrienden van hem, die hier in het dorpje Bêtête wonen en zelf een Drentse Patrijs hebben, wisten hem warm te maken voor – ahum... – dit uitmuntende ras. Toevallig – hoewel... geloof jij in toeval? – werd ik rond die tijd geboren, samen met mijn broertje en zes zusjes. Een superieur nestje, al zeg ik het zelf. Onze lieve mama heette Gaia,

Nivard verwelkomt zijn bezoeker uit Vlaanderen. © foto: Gueric Aerden ocsa.

en haar baasje Wilma. Bij hen heb ik mijn eerste stapjes op deze wereld gezet. Wilma maakte af en toe wat foto's, zodat broeder Gueric kon zien hoe flink ik groeide. Ik ben de enige die een witte ster op mijn rug had, dus zo was ik altijd makkelijk herkenbaar op de foto's. Die ster heb ik trouwens nog, kijk maar!

Nivard draait zich om en toont met trots de stervormige witte vlek op zijn voor de rest kastanjebruine rug. Inderdaad een bijzonder kenteken.

Omdat ik eerst nog een paar prikjes moest krijgen voor ik naar Frankrijk mocht reizen, heb ik daarna nog een maandje bij een gastgezin gewoond. In oktober 2022 was het dan eindelijk zover en mocht ik de lange reis naar de Creuse maken.

🐾 Waaruit bestaat jouw taak bij de kluizenaar?

Waf! Goeie vraag! Officieel ben ik hier dus, zoals ik al zei, de waakhond.

Nivard zet zich meteen wat meer rechtop, als om aan te geven dat zijn uitleg het hoegenaamd niet verdient in dovemansoren te vallen.

Dat is natuurlijk geen overbodige luxe bij een zo afgelegen kluis! Je weet immers nooit wie er hier allemaal op de abdijsite komt. Zo verjaag ik de kraaien die te veel lawaai maken en de stilte van mijn baas verstoren, of de eekhoorns die zijn notenvoorraad plunderen...

Altijd wel iets te doen hier! En soms gebeurt het ook dat mensen de abdi benaderen. Die verjaag ik natuurlijk niet, neen, die sta ik zonder dralen te woord, met de vurigheid van de liefde (RB 66,4). Ik fungeer zo een beetje als 'broeder portier', zeg maar. Op dit vlak is mijn taak tweevoudig: met mijn gekwispel (*Nivard geeft meteen een kleine demonstratie*) verwelkom ik alle gasten alsof ze Christus zelf zijn (RB 53,1), en met mijn blaf laat ik aan mijn baasje weten dat er iemand is, zo: "Wafwaf!"

Broeder Gueric komt even kijken van achter de deur. Maar Nivard stelt hem onmiddellijk gerust:

Nivard: "Broeder Guericc, het is tijd om een wandelingetje te maken. Kom naar buiten!" © foto: ATP.

Neen, 't is niets, broeder Guericc! Ik liet *mijn* bezoeker alleen even horen hoe ik gasten aankondig! Ga maar weer studeren voor je volgende artikel in *De Kovel*.

🐾 Je bent dus als het ware het uithangbord van de abdij, als ik dat goed begrijp?

Dat kan je wel zeggen, ja. Wafwaf! De eerste begroeting gebeurt altijd door mij, ik ben degene die de ontvangst regelt, zeg maar. Het komt er wel steeds op aan eerst te onderscheiden met welke intentie een bezoeker komt, al hebben de meesten wel goede bedoelingen, hoor! Maar toch, een enkele keer gebeurt het dat een indringer de rust komt verstoren. Als ik merk dat iemand met een ongepaste ingesteldheid de kluis van mijn baasje probeert te benaderen, pas ik mijn blaf enigszins aan, dan klinkt het meer als: Woef – woef, en zo nodig zet ik me ook wat rechter. Niet dat ik iemand kwaad zou doen, hoor – blaffende honden bijten niet – maar meestal helpt het wel, hetzij om hen te overtuigen ergens anders heen te gaan, hetzij om hen een meer respectvolle houding aan te laten nemen. In dat geval ga ik dan verder met mijn gebruikelijke gekwispel. Het werkt echt prima! Een gast die ik vriendelijk begroet, voelt zich meteen welkom.

Het is een subtiel systeem, dat toch enige vaardigheid vereist, maar met de jaren heb ik dat wel geleerd. Mensen geloven vaak dat honden zomaar wat blaffen, maar niets is minder waar: ik heb een heel verfijnd blafrepertoire.

Nivard glimt van trots, wanneer hij zijn verschillende soorten 'welkomstblafjes' laat horen:

Nivard, een jachthond die de deugd van de omzichtigheid en de *discretio* beheerst. © foto: G. Aerden ocsco.

Wafwaf! Waf – waf! Wafwafwaf! Of zoals ik al eerder zei: Woef – woef!, al naargelang! Pas als ik het eerste onthaal heb gedaan, komt broeder Gueric zelf. Die gaat dan met de gast bidden en verder laat hij het hem of haar aan geen enkele goede zorg ontbreken (RB 53,4.9). En ik leg me weer ergens in de buurt van de deur te rusten...

Heb je daarnaast nog andere bezigheden?

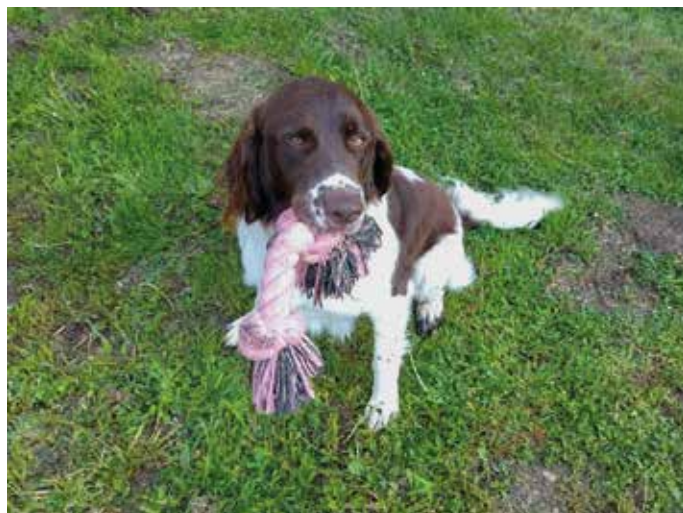
Zeker! Waf! Mensen denken vaak dat een hond niets doet, maar zelfs als ik zomaar wat lijk te liggen, betekent dat nog niet dat ik ledig ben. Ik ben heus wel op mijn hoede voor de vijand van de ziel! (RB 48,1) Waken houdt meer in dan indringers op afstand houden. Zo houd ik de horizon in de gaten en let ik nauwkeurig op hoe het eerste zonlicht doorbreekt, of hoe een briesje de bladeren aan de bomen in beweging brengt, of de grassprietjes doet trillen. Zelfs met mijn ogen dicht waak ik, en luister ik aandachtig naar het gefluister van de wind, of naar de ademhaling van mijn baasje...

Deze hond blijkt zowaar een contemplatieve ziel te hebben. Zou dat komen door het samenleven met een kluisenaar, vraag ik me af... Maar hij gaat alweer verder:

Dat brengt me dan meteen bij een andere belangrijke taak. Die bestaat erin de kluisenaar gezelschap te houden. Meestal zegt mijn baasje niets, en ik volg hem daarin (RB 6,3; 7,56). Maar daar gaat het nu net om: wij horen elkaar in het zwijgen. En af en toe legt broeder Gueric zijn hand op mijn kop, dat zegt meer dan duizend woorden.

Daarnaast laat ik mijn baasje twee keer per dag uit, dat wil zeggen dat ik hem meeneem om een wandeling te maken in de omgeving. Al naargelang de weersomstandigheden kan dat een kortere of een langere wandeling zijn, maar naar buiten gaan we in ieder geval: oefening voor de spieren en frisse lucht in de neus, dat doet een hond goed, en een mens natuurlijk ook. Bovendien kan

Nivard: "En nu gaan we toch nog een spelletje doen, hé?" © foto: Guerric Aerden ocsa.

ik zo in de gaten houden hoe het gaat met de dieren in het bos. Jaja, ik weet precies in welke boom de eekhoorn zich bevindt, waar de haas zijn hol heeft gemaakt en waar de egel schuilt, of er een ree langsgekomen is...

Terwijl hij dit vertelt, gaan zijn neusvleugeltjes zowaar op en neer, alsof hij op dit eigenste moment de meest subtiele geurnuances van het bos waarneemt.

En als ik de geur van een bosbewoner opmerk, dan vind ik het heerlijk om even op zoek te gaan welke richting hij uitgegaan is en of ik hem nog kan vinden. Het is ongelooflijk boeiend zo'n geurspoor te volgen! Ik kan er helemaal in opgaan!

Nivards staart gaat lustig heen en weer, hij geniet zichtbaar van het vertellen alleen al!

Maar welk geurspoor ik ook volg, achteraan in mijn neus bewaar ik altijd de geur van mijn baasje, zo kan ik hem altijd terugvinden. En ondertussen wacht broeder Guerric rustig af (hij weet toch dat ik altijd weer terugkom), en geniet hij van het mooie weer, of van de meer oppervlakkige geuren... Ja, hem moet je niet vragen of die eekhoorn een mannetje of een wijfje is! Maar hij heeft dan weer andere kwaliteiten. Ieder heeft zijn eigen gave van God gekregen, de een deze, de ander die (vgl. RB 40,1). Zo zorgen we voor elkaars lichamelijke en geestelijke gezondheid!

**🐾 Het volgen van zo'n geurspoor moet je instinct toch prikkelen.
Mis je dan nooit de echte jacht?**

Nivard lijkt even te aarzelen, krabt wat achter zijn oren vooraleer hij antwoordt. Is dit een gevoelig onderwerp voor hem?

Nivard en 'zijn' kippen aan de achterdeur van de kluis. © foto: Guerric Aerden ocsa.

Nivard wekt de 'stoeipoes' op in zijn medebewoner Tybert. © foto: Guerric Aerden ocsa.

Zoals je al gemerkt hebt, ik ruik het heus wel als er zich een fazant in de buurt bevindt, of als er een haas of een ree door het bos loopt. En ik geef toe, helemaal onverschillig laat het me niet. Soms denk ik: "Ach, vroeger..." Of: "Hoe zou het zijn als..."

Er komt zowaar een doffe glans van weemoed in zijn ogen. Maar Nivard herpakt zich; even schudt hij met heel zijn lijf alsof hij zojuist uit de Cluzeau, de nabije beek, geklommen is, en gaat dan verder:

Niet dat ik de kans niet zou hebben om wat te vangen, hoor! Maar waarom zou ik de dieren in het bos het leven niet gunnen? Af en toe hun sporen volgen, dat is me genoeg. En ik trek me op aan wat ik mijn baasje ooit heb horen zeggen: "Het is niet omdat je van lekkere dingen moet afblijven, dat je niet naar de spijskaart zou mogen kijken."

Broeder Guerric heeft trouwens ook enkele kippen, maar daar ga ik niet achter aan; tenslotte zorgen die kakelbeesten voor een eitje op z'n tijd. Bovendien zijn het tamme kippen, en dat is toch niet hetzelfde als een fazant of een patrijs. En wist je dat hij behalve een hond en kippen ook nog een kat heeft? Jaja, Tybert, onze kater, is monastiek zelfs een paar jaar ouder dan ik. Hij heeft dus ook privileges die ik niet heb: zo mag hij bij ons baasje op de schoot liggen. Stiekem ben ik dan wel een beetje jaloers op hem... Maar broeder Guerric zegt dat ik daar te groot voor ben.

Ook Tybert is trouwens van nature een jager, en niet de minste! Waf! En soms durft hij nog wel eens een muisje vangen. Ach, waarom niet? Naar het schijnt zijn katten ook leuk om op te jagen, hoorde ik wel eens van een collega-jachthond, maar ach ja, ook Tybert is een tamme kater, hé... Neen, met hem heb ik vriendschap gesloten. Ook hij houdt van de stilte, we voelen elkaar aan zonder woorden. En ook niet onbelangrijk: als het koud is, houden we elkaar warm. Tja, de jacht is ook maar de jacht. Ik denk dat mijn jagersinstinct met

Nivard aan de achterdeur van de kluis van Bétête.

© foto: Guerric Aerden ocso.

de jaren wel wat tot bedaren gekomen is, of misschien eerder nog getransformeerd. Ik zeg altijd: een fazant weggagen is kinderspel. Stille bewaken, dat is pas een kunst!

🐾 Wat waardeer je het meest aan het kluzenaarsleven?

Alles heeft zijn tijd. Er is een tijd om rond te rennen, en er is een tijd om neer te liggen; er is een tijd om te blaffen, en er is een tijd om stil te zijn.³ Stille is een mooi ding (RB 6,3). Ze is het ‘decor’ van de wakende wachter. Wanneer mijn baasje bidt in zijn kapel, dan wacht ik. Dan probeer ik heel stil te ademen en de stilte niet te verstoren. Dat zijn kostbare momenten. Wachten is een maar al te vaak vergeten kunst. Mensen denken doorgaans dat wachten tijdverlies is, ze willen dat het zo vlug mogelijk voorbij is. Maar zeg nu zelf: wat is er mooier dan verlangend uitzien, naar de zon die opkomt bijvoorbeeld, naar Tybert die terugkeert na een wandeling, of naar mijn baasje die mijn eten komt brengen!

🐾 Bestaat er ook zoiets als een Regel voor kluzenaarshonden?

Zeker! De eerste regel is: spits je oren en luister naar de richtlijnen van je baasje (vgl. RB Prol, 1). Al moet ik eerlijk toegeven dat dit niet mijn sterkste kant is. De intentie is er wel, maar ja, soms zijn er zoveel andere prikkels en afleidingen...

Verder: blijf in de buurt van de deur en loop niet als een kip zonder kop van hot naar her (vgl. RB 66,2). Kwestie van geen enkele bezoeker, gewenst of ongewenst, te missen!

Ten derde, blaf niet om jezelf te horen, maar alleen als het werkelijk nodig is (vgl. RB 4,53). Wat dit betreft moet ik wel opmerken dat mijn baasje en ik

het er niet altijd over eens zijn wanneer het nu werkelijk nodig is. Waar we het wel over eens zijn, is dat we de stilte niet onnodig willen verstoren.

De vierde regel: kwispelen kost niks en maakt alles beter (vgl. RB 31,13-14).

En dan heb ik er voor mezelf nog een extra regel aan toegevoegd: ga liggen in de zon als die schijnt, want morgen kan het regenen. Mijn baasje zal dat trouwens niet verkeerd vinden, vermoed ik, want naar het schijnt leest hij, behalve in de geschriften van de middeleeuwse mystici (waar ik geen snars van begrijp), ook graag in het boek Prediker.

Wat zou je onze lezers nog willen meegeven vanuit je ervaring als hond van een kluizenaar?

Als er iets is dat mensen van een hond kunnen leren, dan is het wel onvoorwaardelijke trouw: altijd trouw blijven aan wie of wat je toevertrouwd is. En verder: blaf wanneer het nodig is, en kwispel wanneer je kan!

Dat laatste brengt Nivard meteen in praktijk.

Wafwaf! En gaan we nu nog een spelletje spelen?

Nivard (*2022) is de Drentse Patrijshond die als puppy asiël vond in de kluis van Guerric Aerden oco in Prébenoît, de oude abdijsite in Bétête (Creuse). Zijn roepnaam verwijst naar de jongste broer van Sint-Bernardus van Clairvaux, de zalige Nivardus die als initiator en novicemeester in enkele stichtingen van de prille cisterciënzerorde een belangrijke rol speelde.

Tamar Vertommen oco is trappistin van de priorij Klarland in Bocholt (B) en adjunct-hoofdredacteur van *De Kovel*. Voor ze intrad studeerde ze klassieke filologie en theologie aan de KU Leuven. Later behaalde ze nog het diploma 'monastieke vorming' aan de pontificale hogeschool Sant'Anselmo in Rome. In haar priorij is zij, samen met haar medezusters, het baasje en de speelkameraad van een Roemeense vondeling, een kruising van een windhond en een labrador.

Eindnoten

¹ Harry van Royen, "Hoe een godvergeten abdijsite een Vlaamse kluis werd. Prébenoît in het Franse departement Creuse", in: *De Kovel* 89 (2025/4) 97-105.

² (zeer) vrij naar Jeremia 1,5.

³ (zeer) vrij naar Prediker 3 en RB 48.